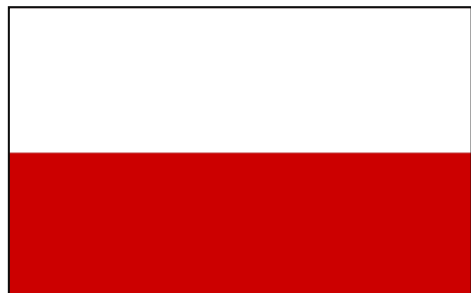

Hiszpania, październik 2025 r.

Świadczenia emerytalno-rentowe podlegające koordynacji unijnej w stosunkach polsko-hiszpańskich

Emerytura w Polsce

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024r., poz. 1631 ze zm.)

Jakie warunki trzeba spełnić, aby uzyskać emeryturę?

Dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. prawo do emerytury uzależnione jest od:

- ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, który wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn,
- udowodnienia jakiegokolwiek okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu, a dla osoby opłacającej składki na własne ubezpieczenie opłacenie co najmniej jednej składki.

Prawo do emerytury

Dla ustalenia prawa do emerytury nie ma znaczenia długość przebytych okresów składkowych i nieskładkowych, czyli staż pracy.

- **Prawo** do emerytury uzyskujemy od dnia, w którym zostanie osiągnięty powszechny wiek emerytalny, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszony został w tej sprawie wniosek.
- **Wyplata** emerytury następuje na wniosek emeryta – **po rozwiązaniu umowy o pracę**. Warunek ten nie dotyczy prowadzących działalność na własny rachunek i osób z nimi współpracujących, osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia.

Podstawa obliczenia emerytury

Podstawę obliczenia emerytury stanowi:

- **kwota składek na ubezpieczenie emerytalne**, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury;
- **kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego** (objęci ubezpieczeniem społecznym przed 1 stycznia 1999 r.);
- **kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie w ZUS**, w tym również przeniesionych z OFE tzw. suwakiem, z uwzględnieniem waloryzacji tych środków.

Kapitał początkowy

- Kapitał stanowi jeden z elementów podstawy obliczenia emerytury dla ubezpieczonych przed 1999 r.
- Okresy składkowe i nieskładkowe przebyte przed 1999 r.
- Podstawa wymiaru składek za okresy ubezpieczenia przed 1999 r.
- Wysokość kapitału początkowego - tzw. hipotetyczna emerytura jaką ubezpieczony uzyskałby na dzień 1.01.1999 r., którą mnoży się przez średnie dalsze trwanie życia (kobiet i mężczyzn) w wieku 62 lat, tj. na dzień 1.01.1999 r. – 209 miesięcy.

Wysokość emerytury

Wysokość emerytury zależy nie tylko od tego jak długo pracujemy, ile zarabiamy, lecz również od tego, w jakim momencie zdecydujemy się przejść na emeryturę.

Kwota emerytury to równowartość podstawy jej obliczenia podzielona przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w którym ubezpieczony przechodzi na emeryturę (art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej).

$$\text{Emerytura} = \frac{\text{podstawa obliczenia emerytury}}{\text{średnie dalsze trwanie życia}}$$

Średnie dalsze trwanie życia (przewidywana liczba miesięcy, przez którą będzie pobierana emerytura)

- do obliczenia emerytury stosuje się tablice średniego dalszego trwania życia ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.
- tablice obowiązują od 1 kwietnia danego roku do 31 marca następnego roku kalendarzowego.
- tablice średniego dalszego trwania życia są wspólne dla mężczyzn i kobiet; wyrażane są w miesiącach.
- wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę ustala się w ukończonych latach i miesiącach.
- od 1.10.2017 r. zastosowanie mają tablice z daty osiągnięcia wieku emerytalnego lub z daty przejścia na emeryturę.

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy
- ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy (dla ubezpieczonych, którzy ukończyli 30 rok życia okres ten wynosi 5 lat w ostatnim dziesięcioleciu poprzedzającym datę zgłoszenia wniosku lub powstania niezdolności do pracy);
- niezdolność do pracy powstała w określonych ustawą okresach składkowych (np. okres zatrudnienia, okres ubezpieczenia) i nieskładkowych (np. w okresie pobierania zasiłku chorobowego lub opiekuńczego) albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu.

Podstawę do wydania decyzji w sprawie renty z tytułu niezdolności do pracy stanowi:

- orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, od którego nie wniesiono sprzeciwu,
- orzeczenie komisji lekarskiej ZUS.

Renta z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej

Renta z tytułu niezdolności do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową.

Za **wypadek** przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą.

Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę określoną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub sposobem wykonywania pracy.

Renta rodzinna

Nabycie prawa do renty rodzinnej zależy od spełnienia określonych warunków.

Dotyczą one zarówno osoby zmarłej, jak i członków rodziny, którzy występują o świadczenie po niej.

Renta rodzinna przysługuje po osobie, która:

- **miała ustalone prawo do jednego ze świadczeń emerytalno-rentowych,**
- **spełniała warunki do ustalenia prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy.**

Renta rodzinna

- przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy albo spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń;
- przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy;
- przysługuje także uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci pobierała zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne; w takim przypadku przyjmuje się, że osoba zmarła spełniała warunki do uzyskania renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Krąg uprawnionych do renty rodzinnej

- dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione,
- przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka,
- **małżonek (wdowa i wdowiec),**
- rodzice, w tym ojczym, macocha, i osoby przysposabiające.

MAŁŻONEK – wdowa, wdowiec, który do dnia śmierci pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, jeżeli:

- w chwili śmierci małżonka ukończył 50 lat lub był niezdolny do pracy albo
- wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnionych do renty rodzinnej po zmarłym współmałżonku, które nie ukończyło 16 lat, a jeżeli się kształci w szkole -18 lat lub
- jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej,
- ukończył 50 lat lub stał się niezdolny do pracy po śmierci współmałżonka, nie później jednak niż w ciągu 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania dzieci, o których była wcześniej mowa.

Wysokość renty rodzinnej

Renta rodzinna wynosi:

- dla jednej osoby uprawnionej – **85%** świadczenia, które przysługiwało albo przysługiwałoby zmarłemu,
- dla dwóch osób uprawnionych – **90%** świadczenia, które przysługiwało albo przysługiwałoby zmarłemu,
- dla trzech lub więcej osób uprawnionych – **95%** świadczenia, które przysługiwało albo przysługiwałoby zmarłemu.

Uwaga!

Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna.

Jest ona dzielona na równe części między te osoby.

Renta wdowia nowy rodzaj pomocy finansowej dla seniorów

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – *tzw. renta wdowia*

Data wejścia w życie ustawy:

Ustawa weszła w życie z dniem **1 stycznia 2025 r.**, z wyjątkiem art. 12 i art. 15, które weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – *tzw. renta wdowia*

Zakres ustawy:

Ustawa wprowadza **nową regułę zbiegu świadczeń dla wdów lub wdowców** tj. renty rodzinnej z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi przysługującymi w organach emerytalnych i rentowych (w ZUS, KRUS, WBE, ZER MSWiA, BESW). Zależnie od wskazanego wyboru przez osobę uprawnioną, będzie przysługiwała wypłata:

- 100% świadczenia emerytalno-rentowego i 25% renty rodzinnej, albo
- 100% renty rodzinnej i 25% świadczenia emerytalno-rentowego.

Procent drugiego świadczenia wypłacanego w zbiegu wynosi:

- 1) 15 % w okresie od dnia 1 lipca 2025 r. do dnia 31 grudnia 2026 r.;
- 2) 25 % w okresie od dnia 1 stycznia 2027 r.

Rada Ministrów dokona w 2028 r. weryfikacji wskaźnika wysokości świadczeń w zbiegu, w celu oceny możliwości i zasadności jego podwyższenia, uwzględniając na tle sytuacji społeczno-gospodarczej kraju sytuację dochodową grup osób uprawnionych na mocy niniejszej ustawy do wypłaty świadczeń w zbiegu.

Renta rodzinna

Przez **rentę rodzinną** rozumiemy nie tylko tę, którą wypłaca ZUS, ale również rentę rodzinną, którą wypłacają inne organy emerytalno-rentowe:

- rentę rodzinną dla rolników,
- wojskową rentę rodzinną,
- policyjną rentę rodzinną.

Jeśli masz prawo do świadczenia w ZUS oraz w innej instytucji, np. w KRUS, to po ustaleniu wysokości świadczeń, które Ci przysługują, każda z tych instytucji będzie odrębnie wypłacała świadczenie, za które odpowiada. Twoje dane z innych instytucji, pobierzemy we własnym zakresie.

Świadczenie własne

→ emerytura z ZUS i z innego organu emerytalno-rentowego:

- emerytura,
- emerytura rolnicza,
- emerytura z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin,
- emerytura wojskowa,
- emerytura policyjna,
- emerytura pomostowa,

→ inne świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym:

- zasiłek przedemerytalny,
- świadczenie przedemerytalne,
- nauczycielskie świadczenie kompensacyjne,
- renta z tytułu niezdolności do pracy, w tym:
 - renta szkoleniową,
 - renta rolniczą z tytułu niezdolności do pracy,
 - renta rolniczą szkoleniową,
- renta z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin,
- wojskowa renta inwalidzka,
- policyjna renta inwalidzka,

→ w trybie szczególnym:

- specjalna emerytura lub renta przyznana przez Prezesa Rady Ministrów,
- świadczenie honorowe przyznane w związku z ukończeniem 100 lat,

→ a także:

- świadczenie wypłacane przez instytucje zagraniczne,
- okresowa emerytura kapitałowa.

Renta rodzinna i własne świadczenie

Jeśli jesteś wdową lub wdowcem i masz prawo do **renty rodzinnej** oraz **własnego świadczenia**, to możesz wybrać, żebyśmy wypłacali Ci:

100% RENTY RODZINNEJ
ORAZ
**15% WŁASNEGO
ŚWIADCZENIA**

LUB

**100% WŁASNEGO
ŚWIADCZENIA**
ORAZ
15% RENTY RODZINNEJ

Komu będziemy wypłacać świadczenie w zbiegu z rentą rodzinną?

Żebyśmy mogli wypłacić Ci świadczenie w zbiegu z **rentą rodzinną**, musisz łącznie spełnić następujące warunki:

- mieć co najmniej **60 lat** (jeśli jesteś kobietą) lub **65 lat** (jeśli jesteś mężczyzną),
- do dnia śmierci Twojego małżonka pozostawać z nim we **wspólności małżeńskiej**,
- **w chwili śmierci małżonka** mieć skończone co najmniej **55 lat** (w przypadku kobiet) lub **60 lat** (w przypadku mężczyzn)
- mieć prawo do **co najmniej dwóch świadczeń** emerytalno-rentowych, w tym renty rodzinnej po zmarłym małżonku,
- **nie pozostawać** obecnie w związku małżeńskim.

Ważne!

Prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu z rentą rodzinną **ustaje z dniem poprzedzającym dzień, w którym zawrzesz nowy związek małżeński.**

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – *tzw. renta wdowia*

Wysokość ustalonych świadczeń w zbiegu:

- wysokość sumy świadczeń ustalonych w zbiegu nie może przekroczyć trzykrotności kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy emerytalnej, tj. obecnie od 1 marca 2025 r. 3x 1878,91 zł, łącznie **5636,73 zł**,
- do ww. limitu ustalonych świadczeń w zbiegu uwzględnia się świadczenia wskazane w ustawie zmieniającej:
 - ❑ rentę rodzinną, emeryturę, emeryturę rolniczą, emeryturę z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin, emeryturę wojskową, emeryturę policyjną, zasiłek przedemerytalny, świadczenie przedemerytalne, emeryturę pomostową, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, rentę z tytułu niezdolności do pracy, w tym rentę szkoleniową, rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy, rentę rolniczą szkoleniową, rentę z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin, wojskową rentę inwalidzką albo policyjną rentę inwalidzką,

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – tzw. *renta wdowia*

□ a także:

- emeryturę lub rentę przyznaną przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 82, o ile z decyzji przyznającej to świadczenie wynika, że emerytura lub renta jest wypłacana niezależnie od wypłaty innych świadczeń;
 - świadczenie honorowe przyznane w związku z ukończeniem wieku 100 lat.
- oraz świadczenia wypłacane przez instytucje zagraniczne oraz świadczenia i dodatki o charakterze innym niż jednorazowe wypłacane na podstawie ustawy lub na podstawie odrębnych przepisów wraz ze świadczeniami uwzględnianymi w zbiegu.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – *tzw. renta wdowia*

Art. 95b ustawy emerytalnej uszczegółowił ustalenie świadczeń w zbiegu dla wdowy/wdowca uprawnionych do renty rodzinnej oraz do zbiegu świadczeń, o którym mowa w art. 26 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym **z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.**

Tym osobom wypłaca się:

- 1) przysługującą rentę rodzinną, 25 % emerytury i 50 % renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego albo
- 2) przysługującą emeryturę, 50 % renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego i 25 % renty rodzinnej, albo
- 3) przysługującą rentę z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego, 50 % emerytury i 25 % renty rodzinnej.

Takie same zasady stosuje się odpowiednio w przypadku zbiegu renty rodzinnej oraz zbiegu świadczeń, o którym mowa w art. 54 ust. 1b i 1e ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu **inwalidów wojennych, wojskowych oraz ich rodzin.**

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – *tzw. renta wdowia*

Prawo do świadczeń w zbiegu – wniosek o ustalenie świadczeń w zbiegu:

Prawo do świadczeń w zbiegu i ich wypłaty lub wyłącznie ich wypłaty, powstaje nie wcześniej niż **od dnia 1 lipca 2025 r.**

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – *tzw. renta wdowia*

Zasady postępowania o ustalenie zbiegu świadczeń:

- ustalenie zbiegu świadczeń oraz ich wypłata następują **na wniosek** osoby uprawnionej,
- wniosek **ERWD** o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną może zostać złożony elektronicznie lub papierowo,
- każdy organ emerytalny i rentowy będzie właściwy do wypłaty „własnego” świadczenia emerytalno-rentowego ustalonego w zbiegu,
- w przypadku gdy suma świadczeń w zbiegu przekracza trzykrotność kwoty najniższej emerytury, decyzję o pomniejszeniu świadczeń w celu wypłaty świadczeń w zbiegu, wydaje organ rentowy albo organ emerytalny dokonujący pomniejszenia,
- na stronie www.zus.pl dla klientów została zamieszczona interaktywna ankieta, dzięki której klient sprawdzi czy będzie mógł skorzystać z renty wdowiej,
- od stycznia 2025 r. ankieta została połączona z kalkulatorem do wyliczenia szacunkowej kwoty połączonych świadczeń. Kalkulator podpowiada, który wariant jest korzystniejszy.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – tzw. *renta wdowia*

- Zakład został zobowiązany ustawowo do udostępnienia usługi – **kalkulatora** umożliwiającego ustalenie zbiegu świadczeń, w wariantach określonych ustawą – w celu zapewnienia pomocy osobie uprawnionej w wyborze najkorzystniejszego wariantu tego zbiegu. Zakład także udostępnił tę usługę innym organom wypłacającym świadczenia w zbiegu w celu jej udostępniania na stronach podmiotowych tych organów.

- Został utworzony **interfejs komunikacyjny** pomiędzy organami emerytalnymi i rentowymi.
- Zakład został ustawowo zobowiązany także do prowadzenia **systemu służącego do wymiany danych pomiędzy organami emerytalno-rentowymi** - systemu teleinformatycznego służącego do wymiany danych pomiędzy organami emerytalno-rentowymi w zakresie niezbędnym do ustalania prawa i wysokości oraz wypłaty świadczeń obsługiwanych przez te organy, rozliczeń z tytułu tych świadczeń pomiędzy tymi organami oraz do ustalenia zbiegu świadczeń.

Świadczenia emerytalno-rentowe w świetle przepisów Unii Europejskiej

Podstawy prawne dotyczące zabezpieczenia społecznego w stosunkach polsko-hiszpańskich

- 1 maja 2004 r. – przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i rozpoczęcie stosowania Rozporządzeń Rady (EWG) nr 1408/71 i nr 574/72 dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego
- 1 maja 2010 r. – wejście w życie nowych Rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 i nr 987/2009 dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Osoby objęte unijną koordynacją w obszarze świadczeń emerytalno-rentowych

Unijne przepisy o koordynacji w zakresie emerytur i rent dotyczą:

- pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i są obywatelami jednego z państw członkowskich bądź są bezpaństwowcami lub uchodźcami zamieszkałymi na terytorium jednego z państw członkowskich oraz
- członków rodzin wyżej wymienionych osób, a także osób pozostałych przy życiu po wymienionych osobach.

Uprawnienia osób ubiegających się o świadczenia emerytalno-rentowe mogą być regulowane przez unijne przepisy o koordynacji w sytuacji, gdy:

- osoby te pracowały w co najmniej dwóch państwach członkowskich, lub
- osoby te pracowały w jednym państwie członkowskim, ale mieszkają w innym państwie członkowskim.

Polskie świadczenia emerytalno-rentowe objęte zakresem przedmiotowym Umowy i Porozumienia

- emerytura
- renta z tytułu niezdolności do pracy
- renta rodzinna
- renta z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej
- jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej
- dodatek pielęgnacyjny, dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej
- zasiłek pogrzebowy

Państwa objęte unijną koordynacją w obszarze świadczeń emerytalno-rentowych

- unijna koordynacja w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych dotyczy państw członkowskich Unii Europejskiej (Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, **Hiszpania**, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, **Polska**, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania – były członek UE – od 01.02.2020r., Włochy);
- unijna koordynacja ma również zastosowanie w stosunkach z państwami nie będącymi członkami Unii Europejskiej, należącymi do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandia, Norwegia, Lichtenstein) oraz ze Szwajcarią.

Ustalenie prawa i obliczenie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

- w celu nabycia uprawnień do emerytury lub renty w danym państwie konieczne jest spełnienie wszystkich warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczeń, wynikających z przepisów prawnych tego państwa;
- osoba, która była ubezpieczona w różnych państwach członkowskich, np. w Polsce i w Hiszpanii, może ubiegać się o przyznanie emerytury lub renty jednocześnie z każdego z tych państw;
- świadczenia ustalane są równolegle przez instytucje ubezpieczeniowe w każdym z państw, w których osoba była ubezpieczona;
- w celu przyznania świadczenia w każdym z tych państw muszą być spełnione wszystkie warunki wymagane do nabycia uprawnień;

Ustalenie prawa i obliczenie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

- unijne przepisy o koordynacji mają na celu ułatwić spełnianie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczeń w poszczególnych państwach członkowskich, np. poprzez mechanizm sumowania (uwzględniania) okresów ubezpieczenia przebytych w państwach członkowskich;
- w przypadku, gdy przepisy danego państwa wymagają do nabycia prawa do emerytury lub renty posiadania określonej długości okresów ubezpieczenia, instytucja ustalająca uprawnienia do świadczeń w danym państwie uwzględnia również okresy ubezpieczenia przebyte w innych państwach członkowskich;
- jeżeli prawo do świadczenia w danym państwie UE ustalone zostało z uwzględnieniem ww. zagranicznego okresu ubezpieczenia, świadczenie to obliczane jest i wypłacane w **wysokości częściowej**, odpowiadającej proporcji okresów ubezpieczenia przebytych w danym państwie członkowskim w stosunku do łącznych okresów ubezpieczenia przebytych we wszystkich zainteresowanych państwach członkowskich. Tak obliczona kwota proporcjonalnej emerytury i renty stanowi kwotę świadczenia należną osobie zainteresowanej.

Ustalenie prawa i obliczenie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

Przykład

ZUS ustalając uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy kobiecie, która ukończyła 30 rok życia, posiadającej w ostatnim dziesięcioleciu poprzedzającym datę złożenia wniosku okres ubezpieczenia przebyty w Polsce wynoszący 3 lata oraz okres ubezpieczenia w Hiszpanii wynoszący 2 lata, uwzględni (zsumuje) oba te okresy, co umożliwi spełnienie przez zainteresowaną warunku posiadania 5-letniego okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego do nabycia prawa do polskiej renty z tytułu niezdolności do pracy.

Następnie – jeśli zostanie ona uznana za niezdolną do pracy i niezdolność ta powstanie w trakcie okresów ubezpieczenia bądź w ciągu 18 miesięcy od ich ustania - ZUS przyzna prawo do renty i obliczy wysokość świadczenia w dwóch etapach.

Ustalenie prawa i obliczenie wysokości emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej

Przykład c.d.

W pierwszym etapie obliczona zostanie teoretyczna (pełna) wysokość świadczenia jaka przysługiwałaby zainteresowanej, gdyby cały okres ubezpieczenia zostałby przebyty w Polsce.

W drugim etapie obliczona zostanie rzeczywista (częściowa) wysokość świadczenia z zastosowaniem proporcji okresów ubezpieczenia w Polsce do sumy okresów ubezpieczenia w Polsce i w Hiszpanii (3/5 kwoty teoretycznej).

Instytucja hiszpańska również rozpatrzy wniosek o rentę i o ile ubezpieczona spełni warunki wymagane do nabycia prawa do hiszpańskiej renty, będzie otrzymywać dwie częściowe renty przyznane przez instytucję polską i hiszpańską.

Obliczanie wysokości emerytur i rent ustalonych z uwzględnieniem hiszpańskich okresów ubezpieczenia

Przykład:

ZUS ustalił prawo do emerytury kobiecie w powszechnym wieku emerytalnym (ur. przed 1 stycznia 1949 r.), posiadającej okresy ubezpieczenia w Polsce wynoszące 10 lat, okresy ubezpieczenia w Hiszpanii wynoszące 15 lat.

Ubezpieczona nie posiadała 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego w Polsce - dla ustalenia prawa do emerytury konieczne jest uwzględnienie okresów ubezpieczenia przebytych w Hiszpanii

ZUS oblicza wysokość emerytury w dwóch etapach:

- obliczona zostanie teoretyczna (pełna) wysokość świadczenia jakie przysługiwałoby zainteresowanej, gdyby cały 25-letni okres został przebyty w Polsce,*
- następnie obliczona zostanie rzeczywista (częściowa) wysokość świadczenia z zastosowaniem proporcji okresów ubezpieczenia w Polsce do sumy okresów przebytych w Polsce i w Hiszpanii (10/25 kwoty teoretycznej)*

Ustalanie wysokości emerytur dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r.

Zasady dotyczące obliczania wysokości świadczenia proporcjonalnego nie odnoszą się do nowej emerytury z ZUS, ustalonej osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 r., oraz do rent rodzinnych po osobach uprawnionych do takiej emerytury.

Wymienione świadczenia ustalane są wyłącznie na podstawie polskich okresów ubezpieczenia – bez uwzględniania hiszpańskich okresów ubezpieczenia.

Zasady składania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS przyznawanych z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji

Od 13 września 2024 r. jednostką organizacyjną ZUS wyznaczoną przez Prezesa Zakładu do rozpatrywania wniosków o emeryturę lub rentę podlegającą koordynacji na podstawie umowy polsko-hiszpańskiej jest:

**Zakład Ubezpieczeń Społecznych
I Oddział w Łodzi
Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych
ul. Zamenhofska 2, 90-431 Łódź**

Jednostka ta jest właściwa w odniesieniu do osób:

- posiadających wyłącznie polskie okresy ubezpieczenia, zamieszkałych w Hiszpanii oraz
- posiadających łączone okresy ubezpieczenia polskie i hiszpańskie.

Zasady składania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS przyznawanych z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji

Wszczęcie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych postępowania w sprawach emerytur i rent podlegających koordynacji unijnej na podstawie **następuje na podstawie wniosku zgłoszonego przez osobę zainteresowaną** lub jej pełnomocnika do właściwej jednostki organizacyjnej ZUS.

Przyznanie polskich emerytur i rent następuje nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Zasady składania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS przyznawane z zastosowaniem przepisów o unijnej koordynacji

Wniosek o przyznanie świadczeń emerytalno-rentowych złożony w instytucji jednego z państw członkowskich, uważa się za wniosek o przyznanie tych świadczeń złożony w instytucjach wszystkich państw członkowskich, w których przebyte zostały okresy ubezpieczenia.

Osoba zainteresowana uzyskaniem emerytury lub renty z kilku państw członkowskich nie składa więc kilku oddzielnych wniosków o przyznanie świadczeń w instytucjach różnych państw, lecz jeden wniosek do instytucji jednego państwa (państwa zamieszkania).

Wniosek ten jest wiążący dla wszystkich instytucji, w których osoba zainteresowana była ubezpieczona.

Składanie wniosku w hiszpańskiej instytucji ubezpieczeniowej

Do wniosku składanego za pośrednictwem hiszpańskiej instytucji należy załączyć **oryginały** lub **uwierzytelnione kopie dokumentów** potwierdzających okresy zatrudnienia przebyte na terenie Polski oraz tzw. okresy nieskładkowe uwzględniane przy ustalaniu prawa i obliczaniu wysokości polskich świadczeń.

Potwierdzenia za zgodność z oryginałem może dokonać pracownik hiszpańskiej instytucji ubezpieczeniowej, notariusz lub upoważniony pracownik ambasady lub konsulatu.

Jakie dokumenty należy dołączyć do wniosku o emeryturę lub rentę

Dokumenty i oświadczenia uzasadniające przyznanie polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości

Okresy składkowe (art.6) np.:

- **okresy zatrudnienia** - pisemne zaświadczenia pracodawców, świadectwa pracy lub legitymacje ubezpieczeniowe, inne dowody, takie np. jak: legitymacje służbowe, umowy o pracę, wpisy w dowodach osobistych, pisma kierowane przez zakład pracy do pracownika w czasie trwania zatrudnienia, np. o powołaniu, mianowaniu, angażowaniu itp.
- **okresy służby wojskowej** – zaświadczenie z Wojskowej Komendy Uzupełnień (WKU) lub książeczka wojskowa
- **okresy pobierania zasiłków dla bezrobotnych** – zaświadczenie z Urzędu Pracy

Dokumenty i oświadczenia uzasadniające przyznanie polskich świadczeń i obliczenie ich wysokości

Okresy nieskładkowe (art.7) np. :

- **okresy pobierania po dniu 14.11.1991 r. zasiłków z ubezpieczenia społecznego:** chorobowego i opiekuńczego oraz świadczenia rehabilitacyjnego zarówno w czasie zatrudnienia (ubezpieczenia), jak i po ustaniu zatrudnienia (ubezpieczenia) – zaświadczenia pracodawców lub potwierdzenia Wydziału Zasiłków
- **okresy opieki nad dziećmi** – oświadczenie o okresie sprawowania opieki oraz akty urodzenia dzieci
- **okres nauki w szkole wyższej** – zaświadczenie z uczelni potwierdzające okres studiów i programowy tok ich trwania

Gdzie szukać dokumentów?

- u pracodawców lub ich następców prawnych
- w archiwach lokalnych

- Archiwum Państwowe w Milanówku
ul. Stefana Okrzei 1
05-822 Milanówek
tel. 0048 22 724 76 05

Dokumentacja osobowa, płacowa, informacja gdzie szukać dokumentów

- baza zlikwidowanych zakładów pracy na stronie internetowej ZUS www.zus.pl
<https://www.zus.pl/swiadczenia/emerytury/baza-zlikwidowanych-lub-przekształconych-zakladow-pracy>

Przekazywanie (transfer) emerytury lub renty z ZUS do państwa zamieszkania

Osoba uprawniona do emerytury lub renty z ZUS **zamieszkała w Hiszpanii**, może otrzymywać świadczenie, zgodnie z dyspozycją złożoną w ZUS:

- w Polsce - na rachunek bankowy świadczeniobiorcy lub osoby upoważnionej przez niego do odbioru świadczenia, która mieszka w Polsce, albo
- w Hiszpanii - na rachunek bankowy osoby uprawnionej, prowadzony w banku w Hiszpanii.

Wypłata polskich emerytur i rent odbywa się w terminach miesięcznych, w dniu ustalonym w decyzji organu rentowego jako termin płatności świadczeń.

Za dzień wypłaty polskich świadczeń emerytalno-rentowych przekazywanych do Hiszpanii, uważa się dzień przekazania należności do banku.

Kontrola uprawnień do emerytury lub renty osoby zamieszkałej w innym państwie członkowskim

Świadczeniobiorca zamieszkały za granicą w państwie członkowskim obowiązany jest informować jednostkę organizacyjną ZUS przekazującą mu emeryturę lub rentę o każdorazowej zmianie:

- miejsca zamieszkania,
- rachunku bankowego oraz
- o wszystkich okolicznościach mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń albo na ich wypłatę, takich jak kontynuowanie zatrudnienia u hiszpańskiego pracodawcy, podjęcie zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, odzyskanie zdolności do pracy, zakończeniu studiów przez dziecko uprawnione do renty rodzinnej.

Polskie przepisy dotyczące **zmniejszenia wysokości lub zawieszenia prawa** do emerytury lub renty ze względu na osiąganie przychodów stosowane są również w odniesieniu do osób osiągających przychody w Hiszpanii. Osoby te mają obowiązek informowania jednostek ZUS wypłacających świadczenia o osiąganym przychodzie w tym o kwocie tych przychodów.

Kontrola uprawnień do emerytury lub renty osoby zamieszkałej w innym państwie członkowskim

ZUS przekazując polskie świadczenia emerytalno-rentowe osobom uprawnionym zamieszkałym w Hiszpanii, przeprowadza kontrolę istnienia dalszego prawa świadczeniobiorców do pobierania świadczeń przez elektroniczną wymianę danych między Polską a Hiszpanią.

Opodatkowanie polskich świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych osobom zamieszkałym w Hiszpanii

W odniesieniu do:

- **osób zamieszkałych w Polsce** – świadczenia wypłaca się w kwotach netto po potrąceniu zaliczki na podatek dochodowy ustalonej zgodnie z przepisami polskiej ustawy podatkowej,
- **osobom zamieszkałym w Hiszpanii** - świadczenia wypłaca się w kwotach brutto zgodnie z Umową między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Hiszpanii o unikaniu podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku, podpisaną w Madrycie dnia 15.11.1979 r.

Usługi Elektroniczne ZUS

Usługi Elektroniczne ZUS:

1. PUE i ePUAP
2. E-wizyta w ZUS
3. mLegitymacja emeryta-rencisty
4. Bezpiecznie, zdrowo, bezgotówkowo

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY

**PUE - Platforma Usług
Elektronicznych**

kliknij tutaj aby,
dowiedzieć się więcej

**ePUAP – elektroniczna
Platforma Usług
Administarcji Publicznej**

kliknij tutaj aby,
dowiedzieć się więcej

PUE ZUS zmienia się dla
Ciebie w nowoczesny

eZUS

elektroniczna obsługa spraw

Skorzystaj też z:

e-wizyty

wideorozmowy z ekspertem ZUS

mZUS

aplikacji mobilnej dla klientów indywidualnych

mZUS dla Lekarza

aplikacji mobilnej dla lekarzy i asystentów medycznych

<https://www.zus.pl/ezus/logowanie?jezyk=pl>

DEFINICJE

Platforma Usług Elektronicznych (PUE ZUS)

to narzędzie, które ułatwia dostęp do usług świadczonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Jednym z jego najważniejszych elementów jest **portal PUE**, dzięki któremu większość spraw można załatwić przez Internet. W tym celu należy zarejestrować **profil PUE**.

elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej

to ogólnopolska platforma teleinformatyczna służąca do komunikacji obywateli i przedsiębiorców z jednostkami administracji publicznej w ujednolicony, standardowy sposób. Platforma służy również do komunikacji pomiędzy jednostkami administracji publicznej. Wśród usług oferowanych przez ePUAP jest także **Profil Zaufany**, umożliwiający składanie pism elektronicznych ze skutkiem prawnym bez konieczności stosowania podpisu kwalifikowanego.

profil PUE

- umożliwia przeglądanie danych zgromadzonych w ZUS
- umożliwia przesyłanie drogą elektroniczną dokumentów ubezpieczeniowych
- umożliwia składanie wniosków i otrzymywanie na nie odpowiedzi
- daje możliwość rezerwacji wizyty w ZUS
- umożliwia zadawanie pytań i otrzymywać odpowiedzi z ZUS
- gwarantuje bezpieczeństwo dostępu do danych

profil zaufany (PZ)

- to bezpłatna metoda potwierdzania tożsamości obywatela w systemach elektronicznej administracji
- dzięki niemu można wysyłać przez Internet dokumenty i wnioski do różnych urzędów
- działa jak odręczny podpis. Potwierdza tożsamość Obywatela, skutecznie zastępuje podpis w kontaktach z podmiotami publicznymi

SPOSOBY REJESTRACJI I ZAUFANIA* PROFILU PUE

KLIENT SAMODZIELNIE

rejestruje profil na stronie

Na etapie rejestracji klient wybiera, w jaki sposób zostanie potwierdzona jego tożsamość.

Profil założony tymi metodami jest od razu zaufany*

 PROFIL ZAUFANY/LOGIN.GOV.PL >

 TWÓJ KWALIFIKOWANY PODPIS ELEKTRONICZNY >

 TWOJA BANKOWOŚĆ ELEKTRONICZNA >

PRACOWNIK ZUS

w trakcie osobistej wizyty klienta

Rejestracja profilu przez pracownika jest równoznaczna z zaufaniem* profilu PUE.

DO REJESTRACJI >

****Konieczne potwierdzenie tożsamości przez pracownika ZUS w terminie 7 dni**

pracownik ZUS

w trakcie **osobistej wizyty** klienta
lub **e-wizyty**

* Zaufanie profilu umożliwia użytkownikowi zalogowania się do profilu oraz daje mu dostęp do usług wymagających uwierzytelnienia.

** Ze względów bezpieczeństwa, jeśli klient nie posiada profilu zaufanego (PZ), e-dowodu, kwalifikowanego podpisu elektronicznego albo nie będzie korzystać z rejestracji profilu za pośrednictwem bankowości elektronicznej, konieczne jest potwierdzenie tożsamości klienta przez pracownika ZUS. W trakcie rozmowy z pracownikiem wystarczy okazać dokument potwierdzający tożsamość, np. dowód osobisty.

E-WIZYTA

The screenshot shows the ZUS website interface. At the top, there's a navigation bar with the ZUS logo, contact information, and links for registration and login. Below this is a menu with categories like 'Świadczenia', 'Firmy', 'Pracujący', 'Lekarze', 'Wzory formularzy', 'Baza wiedzy', and 'O ZUS'. The main content area features a section titled 'Wygodna wizyta w ZUS' (Convenient visit at ZUS) with sub-sections for 'E-WIZYTA przez internet' (E-visit via internet) and 'Zarezerwuj wizytę w placówce ZUS na konkretny dzień i godzinę' (Book a visit at the ZUS office for a specific day and hour). The 'E-WIZYTA' section lists three ways to book: by phone, via PUE (Public User Portal), or via the mZUS mobile app. The 'Zarezerwuj' section lists the same three methods. To the right, there's a featured article titled '„ZUS na głos”' (ZUS on voice) dated 28.01.2025, which is a podcast episode about the ZUS system. Below the article is a logo for 'ZUS na głos' and a link to 'Więcej o tym odcinku' (More about this episode). At the bottom, there's a horizontal menu with various service categories, including 'Wakacje składkowe', 'Renta wdowia', 'Świadczenie honorowe', 'Pomoc dla powodźian', 'Aktywny Rodzic', 'Wizyta w ZUS' (highlighted with a blue arrow), and 'ВАЖЛИВО!'.

E-wizyta to wideorozmowa z ekspertem ZUS. Aby z niej skorzystać wystarczy komputer lub inne urządzenie z dostępem do Internetu, mikrofonem i kamerą. Usługa dostępna jest w dni robocze w godzinach 9.00-14.00. Aby umówić się na e-wizytę należy:

Wejść na stronę www.zus.pl

Wybrać zakładkę E-wizyta

Kliknąć w link „Umów się na wideorozmowę z pracownikiem placówki ZUS”

Aby przejść na stronę do rezerwacji e-wizyty należy kliknąć przycisk „**Umów się na e-wizytę**”.

Wybierz temat e-wizyty w ZUS

Umów e-wizytę w Polskim Języku Migowym (PJM)

Potwierdzenie profilu
PUE/eZUS i świadczenia dla
rodzin (np. 800+)

Wybierz +

Emerytury i renty krajowe,
Świadczenie wspierające,
Renta wdowia
Dla pracujących tylko w Polsce

Wybierz +

Emerytury i renty
międzynarodowe
Dla pracujących w Polsce i za
granicą lub mieszkających za
granicą

Wybierz +

Zasiłki i zwolnienia lekarskie

Wybierz +

Firmy i pracownicy
Na przykład ubezpieczenia i
składki

Wybierz +

Ulgi i umorzenia
Pomoc w spłacie zadłużenia

Wybierz +

Następnie należy wybrać **temat spotkania**.

Podczas e-wizyty w ZUS można m.in.:

- uzyskać informacje ogólne,
- otrzymać informacje na temat zasad
- wypełniania i składania dokumentów,
- uzyskać informacje od doradcy ds. ulg i umorzeń,
- złożyć niektóre wnioski o wydanie zaświadczeń (np. zaświadczenie o niezaleganiu),
- potwierdzić tożsamość, aby zaufać niezaufań profil PUE.

Ważne!

Podczas e-wizyty nie można złożyć żadnych wniosków dotyczących zmiany danych identyfikacyjnych i adresowych oraz rachunku bankowego.

E-WIZYTA

⊕ Emerytury i renty międzynarodowe

Wybierz swój status

⊕ Emerytury i renty międzynarodowe

Wybierz oddział ZUS

I Oddział w Łodzi
90-431 Łódź, ul. Zamenhofa 2

⊕ Emerytury i renty międzynarodowe

Wybierz termin e-wizyty

Pobieram emeryturę/rentę z ZUS

Chcę uzyskać informacje na temat pobieranych świadczeń międzynarodowych.

LUB

Złożyłem wniosek o emeryturę lub rentę

Chcę dowiedzieć się więcej na temat złożonego wniosku o świadczenia międzynarodowe.

Wybierz ⊕

Nie pobieram emerytury/renty z ZUS

Chcę uzyskać ogólne informacje na temat świadczeń międzynarodowych.

LUB

Nie składałem(-am) wniosku

Chcę uzyskać inne informacje dotyczące świadczeń międzynarodowych.

Wybierz ⊕

Termin e-wizyty: dzień i godzinę można wybrać z spośród proponowanych terminów (klikając na dany termin).
W kalendarzu widać wolne terminy.

E-wizyta może trwać maksymalnie
20 minut.

Krok 1 / 3

Czy wiesz, która komórka Realizacji Umów Międzynarodowych obsługuje Twoją sprawę / świadczenie?

Wybranie oddziału z poniższej listy jest wymagane aby przejść dalej.

- ☒ Wiem
☐ Nie wiem

Wybierz komórkę Realizacji Umów Międzynarodowych

I Oddział w Łodzi - Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych

Pokaż terminy

Wybierz termin od ▾

Powrót do listy oddziałów

Krok 2 / 3

18 luty 2025
wtorek

09:25 09:50 10:15 11:30 11:55 12:20 12:45 13:10

Powrót do listy oddziałów

GDZIE OTRZYMASZ POMOC?

KONTAKT

- ➔ www.zus.pl.
- ➔ Centrum Kontaktu Klientów ZUS (CKK) dostępne w dni robocze (pn.-pt.) w godzinach 7.00-18.00 pod numerem ogólnopolskiej infolinii **22 560 16 00**.
- ➔ e-mail: cot@zus.pl
- ➔ za pośrednictwem formularza [Formularz kontaktowy zapytania ogólnego](#)
- ➔ e-wizyta w ZUS w dni robocze, w godzinach 9.00-14.00.

mLegitymacja

mLegitymacja

- Od stycznia 2023 r. osoby, które nabyły prawo do emerytury lub renty nie otrzymają od ZUS plastikowej karty, zostanie im wystawiona **mLegitymacja**. Przechowuje się ją na własnym urządzeniu mobilnym (np. telefonie) przy użyciu bezpłatnej aplikacji mObywatel- do aktywacji aplikacji wymagany jest ważny polski dowód osobisty oraz polski numer telefonu komórkowego
- Emeryci lub renciści, którzy zechcą dodatkowo otrzymać tradycyjną legitymację w formie karty plastikowej, mają taką możliwość. Wystarczy, że złożą odpowiedni wniosek do ZUS ([formularz ERL](#)).
- ZUS wystawi elektroniczną wersję legitymacji również wtedy, gdy emeryt-rencista posiada już legitymację w formie plastikowej karty identyfikacyjnej. Tradycyjna legitymacja pozostaje aktualna zgodnie z terminem jej ważności. Posiadacz obu wersji może używać ich zamiennie, zgodnie ze swoimi osobistymi preferencjami.

mLegitymacja

Jak aktywować mLegitymację

WIĘCEJ O mLEGITYMACJI

na www.zus.pl

na www.gov.pl/web/mobywatel-w-aplikacji/w-aplikacji

Jeśli potrzebujesz pomocy w sprawie legitymacji emeryta-rencisty:

- zadzwoń do ZUS
tel. + 48 22 560 16 00
(pon.–pt. w godz. 7:00–18:00)
- spotkaj się z ekspertem z ZUS przez internet.
Sprawdź jak – na stronie: www.zus.pl/e-wizyta
- skorzystaj z porady w każdej placówce ZUS
- poszukaj informacji na stronie internetowej ZUS: www.zus.pl

Jeśli potrzebujesz pomocy w sprawie aplikacji mObywatel:

- zadzwoń na infolinię:
tel. +48 42 253 54 74
(pon.–pt. w godz. 7:00–18:00)
- napisz e-mail na adres:
mobywatel-pomoc@coi.gov.pl
- poszukaj informacji na stronie internetowej:
www.gov.pl/web/mobywatel-w-aplikacji/w-aplikacji

Dziękuję za uwagę